

Vår referens: 22-10152

Sammanställning och analys av inkomna remissvar avseende PTS förslag till föreskrifter och allmänna råd om utdelning av post vid tillhandahållandet av den samhällsomfattande posttjänsten

1. Inledning

Post- och telestyrelsen (PTS) har den 1 september 2022 remitterat ett förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om utdelning av post vid tillhandahållandet av den samhällsomfattande posttjänsten samt en konsekvensutredning. Remisstiden gick ut den 6 oktober 2022. Nedan sammanställs de huvudsakliga synpunkter som framförts i inkomna remissvar, tillsammans med PTS inställning till remissinstansernas synpunkter.

2. Inkomna remissvar

PTS har tagit emot 51 remissvar.

Följande 45 remissinstanser har lämnat synpunkter på PTS förslag till föreskrifter och allmänna råd om utdelning av post inom den samhällsomfattande posttjänsten

1. Bostadsrätterna

2. Boverket
3. Bygderådet i Hudiksvalls kommun
4. Citymail
5. Fastighetsägarna Sverige
6. Forum för fastighetsboxar (FFF)
7. Fria postoperatörers förbund
8. Företagarna
9. Hela Sverige ska leva
10. HSB
11. Huddinge kommun
12. Hyresgästföreningen
13. Härjedalens kommun
14. Hässleholms kommun
15. iBoxen
16. Konkurrensverket
17. Lantbrukarnas riksförbund (LRF)
18. Länsstyrelsen i Jämtlands län
19. Länsstyrelsen i Kronobergs län
20. Länsstyrelsen i Norrbottens län
21. Länsstyrelsen Västra Götaland
22. Mailworld
23. Myndigheten för delaktighet (MFD)
24. Myndigheten för press, radio och tv (MPRT)
25. Orust kommun
26. Postnord
27. Privatperson 1 (aktbilaga 55)
28. Privatperson 2 (aktbilaga 128)
29. Region Gävleborg
30. Region Jämtland
31. Region Kalmar
32. Riksbyggen
33. SEKO
34. Skärgårdarnas riksförbund
35. Småkom
36. Stockholms stad
37. Sveriges allmännyttan
38. Sveriges kommuner och regioner (SKR)
39. Sveriges tidskrifter
40. Svensk handel och Svensk digital handel
41. Synskadades riksförbund
42. Tidningsutgivarna

43. Tillväxtverket
44. Trafikverket
45. Villaägarnas riksförbund

Följande 7 remissinstanser har inga synpunkter på, inget att invända mot, inget ytterligare att tillägga eller avstår från att lämna synpunkter på PTS förslag till nya föreskrifter:

1. Försvarsmakten.
2. Konkurrensverket
3. Konsumentverket
4. Lantmäteriet
5. Myndigheten för digital förvaltning (DIGG)
6. Regelrådet
7. Västerviks kommun

Regelrådet har gjort bedömningen att förslaget till föreskrifter om postutdelning inte medför effekter av sådan betydelse för företag att Regelrådet ska yttra sig.

Framförda synpunkter redovisas i avsnitt 4 (Övergripande synpunkter), avsnitt 5 (Närmare synpunkter på förslaget) och avsnitt 6 (Övriga synpunkter).

Alla hänvisningar till enskilda paragrafer i denna remissammanställning avser numreringen enligt det remitterade utkastet till föreskrifter.

3. Bakgrund och syfte med de föreslagna bestämmelserna

Postmarknaden förändras i allt snabbare takt för att möta användarnas ändrade och nya behov av olika typer av posttjänster. Antalet skickade brev försändelser med skriftliga meddelanden i Sverige minskar kraftigt samtidigt som användningen av digitala kommunikationssätt ökar. Privatpersoner och organisationer e-handlar i större omfattning och har allt högre förväntningar på leveranserna. Det handlar främst om önskemål att fler tyngre och större postförsändelser ska delas ut närmare hem och verksamhetsställen.

Denna utveckling leder till ökade krav på tillhandahållaren att kontinuerligt effektivisera sin utdelningsverksamhet och anpassa den till användarnas behov av posttjänster. Tillhandahållarens behov av att effektivisera den samhällsomfattande posttjänsten innebär en ökad risk för att de postmottagare som redan idag har långt till postservice får ändå längre avstånd.

Genom en ändring i postlagen bemyndigade regeringen PTS år 2018 att meddela föreskrifter om hur kravet på utdelning av post inom den samhällsomfattande posttjänsten ska ske. Enligt regeringen måste det kunna säkerställas på lång sikt att skyldigheten att dela ut postförsändelser inom den samhällsomfattande posttjänsten fullgörs på ett sätt som gör att det fortsatt kommer att finnas en posttjänst i hela landet, som är av god kvalitet, kostnadseffektiv och i så stor utsträckning som möjligt motsvarar hushållens och företagets behov.

Genom föreskrifter går det att skapa en mer långsiktig reglering som ger stabilitet över tid både när det gäller kraven på den som tillhandahåller tjänsten och kraven på vilken postservice som kollektivet av postmottagare har rätt att förvänta sig.

Föreslagna föreskrifter har följande syften:

- Trygga dagens servicenivå för de postmottagare som har längst till sin postanordning. Detta uppnås genom att fastställa en grundläggande servicenivå som tillhandahållaren har att förhålla sig till och som postmottagare kan förvänta sig i fråga om postutdelning.
- Tydliggöra vad tillhandahållaren behöver beakta vid förändringar av sin utdelningsverksamhet i syfte att anpassa den efter samhällets och användarnas ändrade behov. Målsättningen är att utdelningen inom ramen för den samhällsomfattande posttjänsten ska förbli långsiktigt hållbar. Detta uppnås genom att förtydliga inom vilket avstånd från mottagarens adressplats tillhandahållaren får anvisa ny plats av postanordning samt tydliggöra att processen för detta ska ske i samråd med inblandade aktörer.

Genom föreskrifterna skapas förutsättningar för att uppnå en balans mellan postmottagares behov av närhet till postservice och tillhandahållarens behov av möjligheter till förändring av utdelningsverksamheten. Tillhandahållaren får genom att föreskrifterna är bindande tydligare förutsättningar att anpassa utdelningsverksamheten i tätort, där avstånden är korta och tillgången till övrig service är god. Föreskrifterna innebär att PTS skapar en långsiktigt stabil reglering

och därmed en samhällsomfattande posttjänst som är socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar.¹

4. Övergripande synpunkter

4.1 Allmänt om de föreslagna föreskrifterna

4.1.1 Remissinstanser som tillstyrker PTS förslag

Boverket tillstyrker förslaget till föreskrifter. **Hela Sverige ska Leva** välkomnar förslaget till föreskrifter och tillägger att organisationen delar PTS uppfattning om att det finns en risk att postmottagare i glesbygd riskerar en större försämring än mottagare i tätort. Även **Bygderådet i Hudiksvalls kommun** ställer sig generellt positivt till föreskrifterna. Det är enligt bygderådet bra att de föreslagna föreskrifterna skapar ett skydd för befintliga postmottagare som redan har långt till sin postanordning mot att omfattas av ofrivilliga förändringar som skulle begränsa möjligheterna att leva och verka på landsbygden.

LRF tillstyrker PTS förslag till föreskrifter och framhåller att det är nödvändigt att försäkra sig om att den samhällsomfattande posttjänsten inte försämras ytterligare. LRF delar PTS bedömning att risken är relativt stor för försämringar om inte kraven förtydligas. LRF anför vidare att postgång är viktigt för organisationens medlemmar och att LRF genom årens lopp engagerat sig mycket i försämringar som skett. Andra logistikföretag än Postnord tillgodoser de särskilda behov som LRF:s medlemmar har av att skicka och ta emot vissa slags försändelser som måste befordras snabbt. Enligt LRF är det ett underbetyg för den grundläggande samhällsservicen att den inte är tillgänglig för alla, vilket försvårar för företagande på landsbygden.

Skärgårdarnas Riksförbund framhåller att föreskrifterna bör möjliggöra en samhällsomfattande posttjänst i hela landet som är kvalitativt bra, men att en kontinuerlig uppföljning bör ske så att en succesiv försämring inte blir verklighet.

¹ Se vidare i konsekvensutredningen avsnitt 2 för ett mer utvecklat resonemang. Se också Svensk postmarknad 2022 avsnitt 1.3.

Länsstyrelsen Kronoberg instämmer i att den samhällsomfattande posttjänstens krav på postutdelning behöver klargöras och framhåller att det är bra att föreskrifterna tryggar dagens servicenivå för dem som har längst till sin postanordning.

Småkom har inget att invända mot det föreslagna regelverket och är av samma åsikt som PTS när det kommer till behovet av att klargöra den samhällsomfattande posttjänstens krav på utdelning av postförsändelser. Flera av Småkoms medlemskommuner består till stor del av lands- och glesbygd och organisationen vill värna att samtliga invånare i kommunerna får samma service som postmottagare i tätort.

Tillväxtverket anför att myndigheten instämmer i de utmaningar som finns vid tillhandahållandet av den samhällsomfattande posttjänsten. Myndigheten förstår att föreskrifterna behövs för att trygga dagens servicenivå för de postmottagare som har längst till sin postanordning.

4.1.2 Synpunkter om servicenivån

SKR avstyrker PTS förslag till föreskrifter. SKR konstaterar att de föreslagna föreskrifterna kan leda till försämrad tillgänglighet av den samhällsomfattande posttjänsten för de 4,7 miljoner postanordningar som finns inom tätort och idag har ett medelavstånd till postanordning på 20 meter. Med tanke på den omfattande strukturförändring som föreskrifterna öppnar för behöver konsekvenserna tydliggöras.

Bostadsrätterna, Fastighetsägarna och HSB avstyrker förslaget och anför att det kommer att medföra en försämrad postutdelning för upp emot 97 % av alla hushåll. Även **Riksbyggen** och **Villaägarna** avstyrker förslaget och framhåller att det kommer att innebära en serviceförsämring jämfört med hur postutdelning genomförs idag. **Villaägarna** påpekar vidare att utdelning av brev, tidningar, samhällsinformation och paket är viktig samhällsservice, samt att organisationens medlemmar är nöjda med dagens servicenivå men oroliga för att förändringar kan komma att innebära försämringar.

Sveriges Allmännyttan avstyrker förslaget och anför att det skulle innebära en serviceförsämring för alla hyresgäster och alla boende i flerbostadshus att behöva hämta posten upp till 200 meter från bostaden.

Hyresgästföreningen avstyrker förslaget och framhåller att det innebär att postmottagare kommer få brev och tidningar avlämnade längre bort från sina hem än idag. Föreningen framhåller vidare att det behövs en samordnad lösning som innebär

att postmottagare kan ta emot paket från olika operatörer utan att det leder till att övrig postservice blir försämrad.

PTS kommentar: Se avsnitt 3 avseende syftet med föreskrifterna. Remissinstansernas synpunkter förändrar inte PTS avsikter med eller innehållet i föreskrifterna. Beträffande PTS överväganden i fråga om avståndet 200 meter från postmottagarens adressplats som en lägsta servicenivå, hänvisas till den genomförda konsekvensutredningen.²

4.1.3 Synpunkter om kostnader för flytt av postanordningar

SKR anför att föreskriftsrättens konsekvenser för postmottagare och ägare av postanordning ej redovisas på ett tillfredsställande sätt.

HSB uttrycker kritik mot att det 97 % av landets hushåll kan komma att få en sämre postservice och dessutom få betala för investeringarna i den. Organisationen anför vidare att det inte är rimligt att postmottagare och fastighetsägare ska bekosta effektiviseringar hos tillhandahållaren.

Fastighetsägarna framhåller att det är orimligt att den ekonomiska bördan för flytt av anordningar läggs på postmottagare och fastighetsägare, samt påpekar att någon finansiering av kostnaderna inte föreslås av PTS. Organisationen påpekar vidare att vart fjärde flerbostadshus är en hyresfastighet och att det saknas möjlighet att finansiera kostnaderna som PTS förslag medför inom ramen för det svenska hyressättningsystemet.

Sveriges Allmännytta framhåller att förslaget innebär en orimligt stor investering för den förhållandevis blygsamma besparing som tillhandahållaren av den samhällsomfattande posttjänsten kommer att kunna göra.

Hyresgästföreningen framhåller att det behövs ett annat sätt att fördela kostnaderna på. Föreningen anför att ett motiv till PTS förslag är att Postnord ska kunna effektivisera sin verksamhet och minska kostnader. Förslaget innebär kostnader för fastighetsägare, hyresgäster och bostadsrättsinnehavare som inte står inte i paritet med besparingen.

Privatperson 2 (aktbilaga 128) framför att dagens ordning som innebär att fastighetsägare ska stå för kostnaden för nya postanordningar är otillfredsställande. Det är tillhandahållaren som bör stå för kostnaden och sedan ta betalt för den av dem som utnyttjar dennes posttjänster.

² Konsekvensutredningen avsnitt 5.1.

PTS kommentar: Föreskrifterna ändrar inte nu gällande ordning avseende finansiering av postanordningar. Postmottagare, fastighetsägare, hyresvärdar och bostadsrättsföreningar ansvarar för att det finns en postanordning som möjliggör för den enskilde postmottagaren att ta emot post.

5. Närmare synpunkter på förslaget

5.1 Tillämpningsområde

Region Jämtland Härjedalen, Härjedalens kommun och Länsstyrelsen i Jämtlands län har framfört bl.a. följande. Insamling/upphämtning av postförsändelser bör regleras i föreskrifterna eller tillhörande allmänna råd.

PTS kommentar: PTS föreslagna föreskrifter och allmänna råd om utdelning är avsedda att tydliggöra på vilket sätt kravet enligt 3 kap. 1 § första stycket 1 postlagen på utdelning av postförsändelser ska fullgöras. PTS noterar dock remissinstansernas önskemål och bevakar frågor som rör insamling och upphämtning på andra sätt inom ramen för myndighetens uppdrag.

5.2 Utformning av postanordning

Fastighetsägarna, Bostadsrätterna, Riksbyggen och HSB har framfört bl.a. att bestämmelsen i fråga kan tolkas på så sätt att tillhandahållaren har rätt att fastställa specifikationer om utformning och placering av postanordning. Detta är orimligt med hänsyn till att sådana specifikationer kan leda till att fullgoda postanordningar måste bytas ut till följd av specifikationernas utformning.

Villaägarna har framfört att småhusägare ofta har större postlådor för att det inte ska märkas direkt om de är bortresta. Det är oklart om husägaren kan ha en större postlåda även fortsättningsvis eller inte.

PTS kommentar: Bestämmelsen är inte avsedd att ändra nu gällande ordning, där tillhandahållaren ansvarar för att offentliggöra de närmare specifikationer som ska gälla för postanordnings utformning. Detta sker exempelvis genom att tillhandahållaren publicerar specifikationer på sin webbplats. För det fall en postanordning inte uppfyller de specifikationer som tillhandahållare angett kan konsekvensen bli att postmottagaren hänvisas att hämta sin post på ett expeditionsställe för utlämning, enligt 10 § i det remitterade förslaget till föreskrifter.

PTS har möjlighet att inleda tillsyn över tillhandahållarens efterlevnad av föreskrifterna och kan agera mot hänvisningar som inte är förenliga med föreskrifterna.

SEKO har framfört bl.a. följande. Ett tillägg bör göras så att det av paragrafen framgår att specifikationerna som avses är SSEN-13724.

PTS kommentar: PTS har gjort bedömningen att det inte är lämpligt att i föreskrifterna infoga en hänvisning till standarder på det sätt som efterfrågas. De standarder som gäller ändras kontinuerligt, vilket skulle leda till att föreskrifterna riskerar att hänvisa till inte längre tillämpliga standarder.

MFD har framfört att myndigheten ser en uppenbar risk för att regeln om högst 200 meter i onödan skulle driva på behovet av särskilda lösningar. MFD har vidare anfört att bestämmelsen som handlar om utformning av postanordning behöver förtydligas så att den även omfattar frågor om tillgänglighet och användbarhet för alla, oavsett funktionsförmåga. Exempelvis behöver bestämmelsen beröra frågor om anpassningar i nivåskillnader, ledstråk, postanordningens placering i höjd, dörrar och belysning etc.

PTS kommentar: PTS har gjort bedömningen att det inte är ändamålsenligt att föreskriva om utformning av postanordning på det detaljerade sätt som MFD efterfrågar. Det ska dock nämnas att tillhandahållaren enligt 5 § i förslaget till föreskrifter ska säkerställa att en anvisning om placering inte sker i strid med lag eller annan författning. Detta innebär att tillhandahållaren även behöver beakta tillämplig lagstiftning avseende tillgänglighet. Frågor om tillgänglighet och användarnas behov i det enskilda fallet kan också vid behov behandlas i samrådet, se 7 § i förslaget till föreskrifter. Slutligen kan framhållas att PTS har möjlighet att inleda tillsyn över tillhandahållarens efterlevnad av föreskrifterna samt de tillståndsvillkor som reglerar frågan om särskilda behov.

5.3 Anvisning av plats för postanordning

5.3.1 Initiativrätt för andra än tillhandahållaren

Fria Postoperatörers Förbund och Mailworld har framfört att även annan part än tillhandahållaren bör kunna initiera en process som leder till ny placering av postanordning. Initiativet skulle kunna komma från postmottagare, fastighetsägare, postoperatörer eller annan med befogat intresse.

PTS kommentar: Föreskrifterna riktar sig mot tillhandahållaren och reglerar därför dennes möjlighet att anvisa en ny plats för postanordning. Det finns emellertid inget som hindrar postmottagare eller andra från att ta kontakt med tillhandahållaren och föreslå en ny placering.

5.3.2 Vad betyder ”faktiskt möjligt” och hur ska tillhandahållarens ”utredning” gå till?

Fastighetsägarna, HSB och Riksbyggen har framfört bl.a. att det allmänna rådet till 5 § i föreskriftsutkastet är mycket kortfattat och det är inte tydligt vad som menas med att det ska vara ”faktiskt möjligt” att placera postanordningen på den tilltänkta platsen. Om placeringen är belägen på annans fastighet eller på samfällad mark vore det t.ex. orimligt att hänvisa till att placeringen är möjlig eftersom postmottagaren inte har någon rätt att placera postanordningen där. Remissinstanserna har vidare framfört att det inte heller framgår hur tillhandahållarens utredning ska gå till.

PTS kommentar: Tillhandahållaren ska ha utrett att det faktiskt är möjligt att placera postanordningen på den tilltänkta platsen samt att placeringen inte sker i strid mot lag eller annan författning. De omständigheter som ska ha utretts i det enskilda fallet kan därför variera. PTS har mot den bakgrunden gjort bedömningen att det inte är ändamålsenligt att närmare definiera hur detta ska gå till.

För att en placering ska vara möjlig krävs det att den inte sker i strid mot lag eller annan författning. Det innebär att tillhandahållaren måste ha tillstånd eller godkännande från den som äger eller på annat sätt har bestämmanderätt över den aktuella marken. Det krävs dock inte att varje enskild postmottagare samtycker till placeringen.

5.3.3 Frågor om drift, ansvar och säkerhet

SKR har framfört bl.a. följande. Skötsel av postanordningar blir svårare när avståndet till anläggningen ökar. SKR saknar ett tydliggörande kring vem som ska ansvara för drift och underhåll av dessa anläggningar. Ägaren av postanordningen ska fortsatt ansvara för sin anordning men det går ej att utläsa vem som har det övergripande ansvaret. Paket resulterar ofta i emballage och många paketombud brottas idag med överfulla papperskorgar i direkt närhet till utlämningsstället. Det är därför inte orimligt att tänka att den här typen av anläggningar kommer att kräva en viss form av underhåll. SKR bedömer att dessa krav ej kan åläggas postanordningsägaren eller kommunen och att ansvarsfrågan måste tydliggöras. Säkerhetsproblem vid postanordningar finns även vid adressnära utdelning men rimligtvis ökar riskerna vid mer anonyma anordningsanläggningar. SKR ser problem med t.ex. ID-kapningar. Konsekvensutredningen lyfter inget om denna fråga eller helhetsupplevelsen för olika mottagare av posttjänster.

Riksbyggen anför att många väsentligen praktiska frågor fortfarande är olösta.

Orust kommun har framfört att det är bra om en ansvarsfördelning för underhåll omkring postanordningar utreds.

Villaägarna har framfört bl.a. följande. Det finns också säkerhetsaspekter mot förslaget. När man har sin brevlåda vid tomtgräns har man bättre uppsikt än om den sitter i en postlådesamling 200 meter bort. Villaägarna ser en ökad risk för stölder och skadegörelse.

Region Kalmar län avstyrker förslaget till föreskrifter. Att flytta en patients postanordning till en plats 200 meter från dennes bostad skulle innebära en transport på 400 meter fram och tillbaka. Förslaget innebär enligt regionen en ökad risk för skadegörelse av läkemedelsnära produkter, stöldrisk med konsekvensen att paket försvinner och att patientens hälsa påverkas om hen inte får sina produkter i tid, samt personskador som kan kräva vård på grund av t.ex. halkrisk framför allt när det råder vinterunderlag.

PTS kommentar: PTS saknar möjlighet att inom ramen för de föreslagna föreskrifterna reglera frågor om skötsel eller säkerhet för platser för postmottagning. PTS delar emellertid remissinstansernas synpunkter om att det är viktiga frågor som behöver tas om hand. PTS noterar dock remissinstansernas önskemål och bevakar frågorna på andra sätt inom ramen för sitt uppdrag.

5.3.4 Föreskrifternas förhållande till andra regler

Boverket har hänvisat till Boverkets byggregler (2011:6), som innehåller reglering om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Reglerna gäller bland annat vid uppförande av nya bostäder och anger att bostadskomplement (t.ex. förvaringsutrymmen, postboxar, tvättstugor, avfallsutrymmen, sopnedkast) ska finnas i bostadens närhet och vara tillgängliga och användbara. Det finns inget mått för avståndet för just postboxar, men ett allmänt råd om maximalt 25 meter gäller för bostadskomplementen förvaringsutrymmen och tvättstugor.

HSB har i sitt yttrande lyft frågan om hur föreskriftsförslaget korrelerar med delgivningslätnadsreglerna i hyreslagen och bostadsrättslagen?

PTS kommentar: PTS föreslagna föreskrifter och allmänna råd om utdelning är avsedda att tydliggöra på vilket sätt kravet enligt 3 kap. 1 § första stycket 1 postlagen på utdelning av postförsändelser ska fullgöras. De föreslagna reglerna påverkar inte tillämpningen av annan lag eller författning.

Trafikverket har framfört bl.a. följande. Tillhandahållaren behöver ha en dialog med Trafikverket innan plats för ny postanordning anvisas för att utreda om tillstånd behövs eller inte. Trafikverket gör en bedömning av om postanordningarna i fråga är trafiksäkert utformade och placerade. Det är lämpligt att tillhandahållaren ska ansvara för att ett tillstånd finns innan plats för postanordning anvisas. Tillhandahållaren och

Trafikverket behöver ha en tidig dialog innan Trafikverket prövar den formella ansökan. I fråga om nyetablerade bostadsområden är det viktigt att tillhandahållaren planerar för större lådsamlingar i ett tidigt skede.

PTS kommentar: Tillhandahållaren ska enligt 5 § utreda att den tilltänkta placeringen är faktiskt möjlig och inte i strid med lag eller annan författning. Tillhandahållaren behöver därför hantera frågor om huruvida en anvisning förutsätter att vissa tillstånd söks och beviljas. Utöver det som nämns ovan kan Trafikverket i det enskilda fallet också vara en sådan aktör med befogat intresse som tillhandahållaren ska samråda med enligt 7 §. Vem som är behörig att söka tillstånd enligt de regelverk som Trafikverket hänvisar till, eller enligt andra tillämpliga regelverk är inte något som PTS kan föreskriva om. Detta framgår istället av den aktuella lagstiftningen.

5.4 Undantag

Postnord har sammanfattningsvis framfört bl.a. följande. Bolaget förutsätter att befintliga regler om utdelning längs sidoväg fortsatt ska gälla vid olika former av nyetableringar men att placeringen av befintliga postanordningar ska "frysas". Bolaget har tolkat föreskriftsförslagen som så att bestämmelsen i 5 § om maximalt avstånd om 200 meter till postanordningen inte ska gälla postmottagare utanför tätort vid nyproduktion, när postmottagare flyttar eller när ägare av fastighet med fritidshus övergår till att bli stadigvarande bosatta. Det bör tydliggöras i föreskrifterna om detta är korrekt uppfattat. Det bör vara möjligt med undantag för regeln om maximalt 200 meters avstånd till postanordning, både i och utanför tätort. Anledningen till detta är att det kan vara omöjligt att hitta en plats för postanordningar som är förenlig med lag eller annan författning vad gäller exempelvis arbetsmiljö eller trafik. Otydligheter i föreskriftsförslagen kan leda till att grannar kan omfattas av olika regelverk beroende på om de är stadigvarande bosatta eller inte, samt att detta leder till svårigheter för bolaget ur ett kommunikativt perspektiv. Slutligen för bolaget fram att PTS förslag till föreskrifter inte har adresserat exempelvis frågorna om vad som ska gälla när en fastighet byter ägare och när en inneboende flyttar in på befintlig fastighet.

PTS kommentar: Mot bakgrund av synpunkterna har PTS tydliggjort att 5 § i förslaget till föreskrifter ska tillämpas med beaktande av de undantagsregler som anges i 6 §. Utöver detta är även 9 § i förslaget till föreskrifter tillämplig när det kommer till utdelning utanför tätort. PTS kan komma att avgöra och ytterligare tydliggöra dessa frågor genom exempelvis tillsyn.

5.5 Samråd

5.5.1 Vad händer om samförstånd inte kan nås?

Fastighetsägarna, Riksbyggen, Sveriges Allmännytt, HSB och Privatperson 1 (Akt bilaga 55) har anfört bl.a. det inte tydligt framgår att samförstånd är en förutsättning för att tillhandahållaren ska få anvisa en ny plats, att det behöver förtydligas vad som händer om samförstånd inte nås och med vilken fastighetsägare samförstånd ska sökas. Det bör vara ett ska-krav att nå samförstånd med både fastighetsägaren för nuvarande placering och ny placering.

Fastighetsägarna har vidare anfört att andra stycket i 7 § är otydlig. Av bestämmelsen framgår att berörda postmottagares samtycke inte är nödvändigt om tillhandahållaren, fastighetsägare och andra med befogat intresse träffat en samförstånds lösning. Det framgår dock inte vad postmottagaren ska samtycka till. Syftar bestämmelsen till att samråd inte ska vara nödvändigt i vissa fall, eller syftar den till att samförstånds lösning är en förutsättning för en anvisning? Om så är fallet bör detta tydliggöras i 5 §.

Bostadsrätterna och Hyresgästföreningen har vidare anfört det visserligen ställs krav på processen och hur tillhandahållaren ska samråda med berörda parter men om en överenskommelse inte nås, är det ändå tillhandahållaren som i slutändan ensidigt får besluta om postanordningens placering.

Citymail och FFF har anfört att en skärpning av reglerna behövs för att undvika en situation där fastighetsägare försvårar nödvändiga förändringar. Av 7 § bör framgå att samtycke från fastighetsägaren inte är nödvändigt om tillhandahållaren samrått på rätt sätt och visat att det inte finns något annat hinder att placera postanordningen enligt anvisningen.

PTS kommentar: Mot bakgrund av remissinstansernas synpunkter har PTS förtydligat 7 § i det remitterade förslaget till föreskrifter.

Bestämmelsen benämns nu 8 §.

I det första stycket har den tidigare sista meningen om syftet med samrådet strukits. Därtill har stycket kompletterats med meningen: *Även andra som kan anses berörda ska ges möjlighet att delta i samrådet.*

Andra stycket lyder nu: *Om tillhandahållaren, fastighetsägaren och andra med befogat intresse har nått samförstånd i frågan, får anvisning enligt 6 § ske. Det gäller även om berörda postmottagare eller andra berörda inte godtar anvisningen.*

Det allmänna råd som hör till 8 § har kompletterats med två nya inledande stycken som lyder enligt följande.

- Med andra med befogat intresse avses t.ex. tillståndsgivande instanser eller andra som på annat sätt har att bedöma eller godkänna placeringens förenlighet med lag eller annan författning.
- Syftet med samrådet är att nå en samförståndslösning om plats för postanordning.

5.5.2 Med vilka parter ska samråd enligt ske?

Region Jämtland Härjedalen, Länsstyrelsen i Jämtlands län och Härjedalens kommun har framfört att ett samordningskrav med kommunen vid större planerings- och/eller effektiviseringsarbeten bör införas i föreskrifterna och/eller i allmänna råd.

Fria postoperatörers förbund har framfört att samråd ska ske även med Tidningsbärarna mot bakgrund allt fler brev och paket delas ut tillsammans med morgontidningen.

Tidningsutgivarna konstaterar att tidningsföretagen och distributionsbolagen indirekt berörs av föreskrifterna i och med att man oftast använder samma postanordning. Det är därför viktigt att tillhandahållaren samråder med andra postoperatörer och andra med ett befogat intresse, t ex tidningsdistributionsbolag, vid ny placering av postanordning.

Mailworld framhåller behovet av att tillhandahållaren samråder med tidningsutdelarna, mot bakgrund av de senares viktiga demokratiuppdrag. PTS bör uppmärksamma frågan för att undvika en framtid där det finns olika postanordningar för postdistribution, en för tidningar och en annan för övriga postförsändelser. Grundförutsättningen för PTS föreskrifter bör vara konkurrensneutralitet, dvs lika förutsättningar för alla aktörer.

Stockholms stad framhåller vikten av att tillhandahållaren av den samhällsomfattande posttjänsten vid eventuella anpassningar erbjuder en god service till postmottagarna samt att ägare av postanordningar ges rimliga förutsättningar att vidta åtgärder och föreslå alternativa lösningar när det är fråga om nya placeringar av postanordningar. Staden påpekar vidare att det vid anpassningar i systemstrukturen är viktigt att tillhandahållaren säkerställer en tillförlitlig logistik för privatpersoner, näringsliv och myndigheter i fråga om postförsändelser.

Postnord har anfört att det inte framgår vilka aktörer det är som kan ha ”befogat intresse” av att delta i samrådsförfarandet och har föreslagit att PTS förtydligar vilka som avses.

PTS kommentar: Vilka aktörer som ska delta i samrådet kommer att variera beroende på omständigheterna i det enskilda fallet. Med beaktande av remissinstansernas

synpunkter har PTS dock lagt till ett allmänt råd till 7 § i föreskriftsförslaget som kan tjäna som vägledning avseende vilka aktörer som avses.

5.6 Utdelning vid expeditiionsställe eller annan plats

Småkom har framfört att det i föreskriftsförslaget saknas en avstånds begränsning till närmsta expeditiionsställe. En sådan avstånds begränsning i regelverket skulle tjäna syftet att trygga dagens servicenivå än bättre.

PTS kommentar: PTS föreslagna föreskrifter och allmänna råd om utdelning är avsedda att tydliggöra på vilket sätt kravet enligt 3 kap. 1 § första stycket 1 postlagen på utdelning av postförsändelser ska fullgöras. PTS bevakar frågan som rör avstånd till närmsta expeditiionsställe på andra sätt inom ramen för sitt uppdrag.

SEKO har bl.a. framfört att bestämmelsen bör kompletteras med ett nytt fjärde stycke där det framgår att tillhandahållaren kan anvisa utlämningsställe för boende i flerfamiljshus som saknar fastighetsboxar efter den 1 januari 2027.

PTS kommentar: PTS har gjort bedömningen att det inte är ändamålsenligt att förespråka vissa typer av postordningar framför andra på det sätt som föreslås.

6. Övriga synpunkter

6.1 Samfällighetsfrågor

Villaägarna och Riksbyggen har framfört att det finns brister i konsekvensutredningen vad gäller samfälligheter. Placering av lådor på mark som ägs eller förvaltas av en samfällighets- eller gemensamhetsanläggning kräver lantmäteriförrättning. En sådan är kostsam och tidskrävande samt orsakar långa väntetider. **Riksbyggen** påpekar att det är fråga om betydligt högre kostnader än vad som anges i konsekvensutredningen och att det även behövs ett stämmobeslut från samfälligheten för att ansöka om en förrättning.

PTS kommentar: PTS saknar möjlighet att inom ramen för de föreslagna föreskrifterna reglera frågor relaterade till samfälligheters rättsliga ställning eller ansökningsprocesser hos Lantmäteriet. PTS bevakar frågorna på andra sätt i sin verksamhet.

6.2 Särskilda behov

SKR, Villaägarna, Synskadades riksförbund, Sveriges Allmännytt, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Bygderådet i Hudiksvall och Huddinge kommun har framfört bl. a. att utdelning till postmottagare med särskilda behov bör regleras i föreskrifterna. Det innebär ett svagare skydd för dessa grupper om frågan regleras i tillståndsvillkor. **Villaägarna** och **Sveriges allmännytt** anför även att det under vinter och höst är extra besvärligt för äldre personer i allmänhet att ta sig till sin postanordning upp till 200 meter från hemmet eftersom det finns risk att halka.

Hyresgästföreningen framhåller att särskilt äldre och personer med funktionsvariation drabbas när postmottagare kommer att få brev och tidningar avlämnade längre bort från hemmet än idag.

MFD anför att i det fall särskilda lösningar behövs måste det vara lätt att ansluta sig till tjänsten. Det måste därför finnas tydlig information om att möjligheten finns och hur man gör för att ansluta sig. Hanteringen behöver utformas utifrån individens behov och förutsättningar hela vägen från det att det konstateras att ett behov av en särskild lösning föreligger, under handläggningen och att det efter beslut och implementering finns möjlighet att påpeka för någon vad som behöver förbättras.

Region Kalmar län framhåller att regionens patienter ibland har svårigheter att transportera sig längre sträckor. Förslaget skulle innebära sämre service särskilt för äldre och funktionsnedsatta personer. Regionen ser en ökad risk för personskador som kan kräva vård när vinterunderlag och halkrisk råder. Problemen är särskilt stora för personer som är rullstolsburna personer och personer med andra rörelsehinder.

PTS kommentar: PTS har gjort bedömningen att regleringen som rör utdelning till postmottagare som inte har förmåga att hämta sina postförsändelser i ordinarie postanordning på grund av ålder (över 80 år) eller en varaktig funktionsnedsättning i och utanför tätort bör vara samlad. Eftersom PTS upphandlar tjänsten särskild posttjänst för personer som bor utanför tätort och som saknar möjlighet att ta sig till ordinarie utdelningsställe behöver denna reglering vara av mer kortsiktig karaktär. Vidare innefattar denna särskilda posttjänst även insamling av postförsändelser, vilket PTS inte har möjlighet att reglera i de föreslagna föreskrifterna. Mot denna bakgrund bör utdelning till postmottagare med särskilda behov regleras samlat i tillståndsvillkor. Slutligen ska nämnas att reglering i tillståndsvillkor innebär en förbättring för postmottagare med särskilda behov i tätort, eftersom sådan reglering är bindande till skillnad från de rekommendationer i allmänna råden som gäller i dag.

6.3 Regional hänsyn

Härjedalens kommun, Region Jämtland Härjedalen, Länsstyrelsen i Jämtlands län och Länsstyrelsen i Norrbottens län har framfört bl.a. följande. Vid tillhandahållarens anpassning av utdelningsverksamheten bör regionala skillnader beaktas för att motverka att invånare i glesbygdskommuner får sämre service. Regional hänsyn bör därför skriftligen införas i föreskrifterna.

PTS kommentar: De nu aktuella föreslagna föreskrifterna handlar om utdelning av post inom den samhällsomfattande posttjänsten, se avsnitt 3 i fråga om syftet med föreskrifterna. PTS bevakar frågorna som remissinstanserna lyfter på andra sätt inom ramen för myndighetens uppdrag.

6.4 Företagarperspektiv och e-handelsperspektiv

Härjedalens kommun och Region Jämtland Härjedalen har framfört bl.a. följande. Konsekvenserna kan vara större vid förändringar som rör postutdelning för företag än vad som anges i konsekvensutredningen. Företag bör beaktas specifikt och föras in som en egen grupp i föreskrifterna alternativt i de allmänna råden.

Tillväxtverket bedömer att förslaget till föreskrift inte kommer få några större negativa konsekvenser för företag varken i landsbygder eller i mer tätbefolkade geografier. Dock så efterlyser Tillväxtverket ett avsnitt i konsekvensutredningen som beskriver detta. I avsnitt 5.4 i konsekvensutredningen beskrivs endast effekter för företag som verkar som postoperatörer, och inte hur företag i allmänhet kan komma att påverkas.

PTS kommentar: PTS har bedömt att förslaget till föreskrifter medför små effekter för företagare. Mot denna bakgrund har PTS likställt fysiska och juridiska personer i konsekvensutredningen och benämnt dem som postmottagare.

Företagarna anför att det är helt avgörande med grundläggande infrastruktur bl.a. i form av post för att företag och företagare ska kunna verka i hela landet med bibehållen konkurrenskraft. Enligt Företagarna är det avgörande att PTS utgår från företagets, och då framför allt de mindre företagets, konkurrenskraft i förslaget till nya föreskrifter och allmänna råd. Företagarna framhåller att det är företagen som redan i dag har de längsta avstånden till postanordningar som är mest sårbara och behöver skyddas ytterligare mot plötsliga förändringar som ökar avstånden.

Svensk Handel och Svensk Digital handel tillstyrker förslaget till föreskrifter. Det är rimligt att posttjänsterna anpassas efter postmottagarnas ändrade vanor, men förändringen ska inte leda till sämre service eller medföra orimliga kostnader för mottagarna. Svensk Handel och Svensk Digital handel framhåller vidare att infrastrukturen för hemmanära leveranser behöver fortsätta utvecklas och en god

servicenivå över hela landet säkerställas för att klara kommande års paketvolymökning.

6.5 Samhällsviktig post

Länsstyrelsen Västra Götaland påtalar vikten av att kunna ta emot samhällsviktig post på ett tillgängligt sätt oavsett om man bor på landsbygden eller i en stad. I egenskap av högsta civila totalförsvarsmyndighet framhåller länsstyrelsen vidare att det är av största vikt att alla samhällsviktiga verksamheter i Sverige ska kunna nå ut med nödvändig information i rätt tid och på ett tillgängligt sätt.

6.6 Konkurrensaspekter

Konkurrensverket har inga invändningar mot förslaget till föreskrifter och gör bedömningen att reglerna är konkurrensneutrala. Konkurrensverket instämmer i PTS:s slutsats att föreskrifterna möjliggör nödvändiga förändringar för att säkerställa en tillförlitlig postutdelning som kan ske på ett effektivt och konkurrensneutralt sätt.

Iboxen har framfört att det är viktigt att tillse att regleringen av den samhällsomsfattande posttjänsten även framgent ska verka för en fungerande konkurrensutsatt marknad för distribution av paket. Det bör även fortsättningsvis finnas två separata infrastrukturer för utdelning av post samt paket. Om tillhandahållaren får möjlighet att sammanblanda post- och paketsdistribution genereras en ekonomisk synergieffekt som övriga marknadsaktörer ej kan tillgodose.

Mailworld har bl.a. anfört att konkurrensneutralitet, dvs. lika förutsättningar för alla aktörer, är en viktig grundförutsättning när PTS ska utforma föreskrifter eftersom konkurrensen på den svenska postmarknaden är svag.

Postnord framhåller att konkurrerande postoperatörer och logistikaktörer inte träffas av det juridiskt bindande regelverk som föreskrifterna kommer att utgöra, vilket riskerar en förstärkt snedvridning av konkurrensen på marknaden. Konkurrenter kommer t. ex. att kunna verka med leveransmodeller som på effektivare och billigare sätt tillgodoser avsändares och mottagares behov, eftersom det endast är Postnord som träffas av reglering om utdelningsfrekvens och plats för leverans.

PTS kommentar: PTS har gjort bedömningen att föreslagna föreskrifter inte får någon negativ påverkan på dagens eller framtida konkurrensförhållanden. Effekten av reglerna som medger att tillhandahållaren kan genomföra förändringar och anvisa placering av postanordning påverkar andra postoperatörer som delar ut post likvärdigt. Reglerna är därför konkurrensneutrala. Idag sker en samverkan mellan postoperatörerna gällande utmaningar och hinder för utdelning. Föreslagna föreskrifter förändrar inget i nuvarande ordning. Genom att det införs en skyldighet att

Samråda med andra med befogat intresse vid ny placering av postanordning tydliggörs att även andra postoperatörer vars utdelning påverkas ska involveras i dessa fall. Föreskrifterna förändrar heller inte de eventuella för- och nackdelar som följer av att vara utsedd tillhandahållare av den samhällsomfattande posttjänsten.

6.7 Demokratiaspekter

MPRT påpekar att konsekvensutredningen saknar ett utförligare resonemang om hur föreskrifterna påverkar utdelning av nyhetstidningsförsändelser. Myndigheten kan därför inte ta ställning till konsekvenserna av dem och förslaget ifrågasätts därför. MPRT framhåller vidare att boende i glesbygd idag får nyhetstidningar endast varannan dag. Det finns enligt MPRT anledning att tro att föreskrifterna kommer innebära att de boende får längre till sina postanordningar, vilket innebär ytterligare serviceförsämring för de som läser tryckta nyhetsmedier. För många – inte minst äldre – är tryckta nyhetstidningar viktiga källor till nyhetsförmedling. En väl fungerande distribution av nyhetstidningar i hela landet är därför enligt MPRT viktig ur ett demokratiskt perspektiv.

Bostadsrätterna framhåller att en flytt av postanordningar kan innebära att viljan hos postmottagarna att hämta sin post minskar. Därmed minskar även deras vilja att ta del av samhällsinformation, prenumerera på tidskrifter och i viss mån även dagstidningar, samt även viljan att ta emot oadresserad reklam. Enligt Bostadsrätterna kan detta ses som en demokratifråga och konsekvensutredningen borde innehålla en beskrivning av sådana konsekvenser.

6.8 Invänta postfinansieringsutredningen

Sveriges allmännytta framhåller att PTS bör avvakta resultatet av den pågående postfinansieringsutredningen och att dess remissinstansers synpunkter inhämtas, innan beslut om föreskrifterna fattas.

PTS kommentar: PTS har gjort bedömningen att utfallet av postfinansieringsutredningen inte har sådan inverkan på förslaget till föreskrifter att PTS bör avvakta med att besluta om förslaget.

7. Avslutning

PTS vill tacka samtliga remissinstanser för inkomna synpunkter.